

A KÜLFÖLDI NÉMETEK ÁTKÖLTÖZÉSÉNEK MÉRLEGE.

A lengyel hadjárat befejezése után Hitler 1939 október 6-án elmondott beszédében bejelentette a külföldi németek hazatelepítését a Birodalomba. Az átköltöztetések már 1939 október 18-án kezdetüket vették, amikor az észtországi németek egy része elhagyta a revali kikötőt.¹⁾ Utoljára érkezett a Birodalomba a dob-rudzsai németek utolsó csoportja, mely 1940 november 26-án hagyta el Cernavodából a román területet.²⁾ Ezzel a külföldi németek visszatelepítésének első szakasza le is zárult.

A német birodalmi kormány az áttelepítések előtt a következő országok kormányaival kötött a németek elvándorlására, vonatkozó szerződéseket: Észtország (1939 október 15)⁴⁾, Lettország (1939 október 30)³⁾, Olaszország (1939 december 31)³⁾, Szovjetunió (1939 november 16 és 1940 szeptember 5)⁴⁾ és Románia (1940 október 22)⁴⁾.

A *balti államokban* lakó német nemzetiségűek száma — az illető országok utolsó népszámlálása szerint — a következőképpen alakult: Észtország (1934) 16.346. Lettország (1935) 64.144, Litvánia⁵⁾ (1923) 30.068. *Észtországból* 1939 október 18-a és november 15-e között II.763³⁾ (71.9%) és *Lettországból* 1939 november 10-e és december 15-e között mintegy 50.000⁶⁾ (77.9%) német költözött át a Birodalomba. Ezek a balti németek az új német keleti területeken nyertek elhelyezést. *Litvániából* eddig áttelepítés még nem történt; az a Szovjet-Unióval kötendő külön szerződés alapján fog végbemenni.

Az *Olaszországgal* kötött szerződés értelmében a Bolzano, Udine. Belluno és Trento tartományokban lakó németek 1939 de-

cember 31-ig jelenthették be, hogy át akarnak-e költözni a Németbirodalomba. Bolzano tartományban 229.500 német népcsoportbeli lakos közül 166.488 (72.5%), Trentoban 24.453 közül 13.015 (53.2%), Udineben 5.603 közül 4.576 (81.6%) és Bellunoban 7.429 közül 1.006 (13.5%) optált német állampolgárságért és kötelezte magát arra, hogy 1942 december 31-ig a Németbirodalomba fog költözni.³⁾ Tehát a déltiroli 266.985 német közül 185.085 (69.3%) választotta Németországot új hazájának és az Ostmark területén fog megtelepedni.

A *Szovjet-Unió* 1939 óta szerzett új területein lakó németség áttelepítésére nézve a németbirodalmi és szovjetorosz kormányok között két megállapodás jött létre. Az 1939 november 16-i szerződés a Szovjet-Unió által bekebelezett volt lengyel területek (Volhinia, Galicia és Narew-vidék) németségének hazatelepítésére vonatkozott. Ezen a területen az 1931. évi lengyel népszámlálás csupán 82.694 németet mutatott ki, azonban az áttelepítések során, 1939 december és 1940 február között, 128.047 német nemzetiségű jött innen német területre, ahol a Warthegauban telepedtek meg.⁴⁾ Az 1940 szeptember 5-i német-szovjetorosz szerződés értelmében bonyolították le a *besszarábiai* és *északbukovinai* németek áttelepítését. Az 1930. évi román népszámlálás Besszarábiában 80.568 és Észak-Bukovinában 46.433 német nemzetiségűről vett tudomást. Ezzel szemben Besszarábiából 1940 szeptember 23-a és október 22-e között 90.050 és Észak-Bukovinából 1910 szeptember és októberben 44.371 (95.5%) német költözött át német birodalmi területre és telepedett le a Birodalom kelet részében.⁴⁾

1940 szeptember és október hónapokban a *Varsói Főkormányosság* Lublin és Cholm tartományaiából is mintegy 30.000 németet telepítettek le a Birodalom új, keleti területein, akiket lengyel nemzetiségűekkel cseréltek ki.⁴⁾

A németek átköltöztetésének utolsó szakasza a *délbukovinai és dobрудzsai* németség áttelepítése volt. Dél-Bukovinában az 1930. évi román népszámlálás mindössze 29.100 lakost ismert el német nemzetiségűnek, holott az 1940 szeptember és októberi áttelepítéskor 55.250 német jött erről a területről a Birodalomba. Dobrudzsában, szintén az 1930-as román népszámlálás adatai szerint, a Romániánál maradt északi részen 12.023, a Bulgáriához visszacsatolt déli részen pedig csak 558 német nemzetiségű lakos élt. Az 1940 október eleje és november 26-a között lebonyolított áttelepítések során 14.511 német hagyta el észak- vagy déldobrudzsai otthonát és költözött a Németbirodalomba. Mind a délbukovinai, mind a dobrudzsai németeket a Birodalom poseni és nyugatporoszországi részén telepítették le.⁴⁾

Alábbi összeállításban közöljük az eddigi áttelepítések eredményeit.

Az áttelepített németek			
régi lakóhelye	száma	új letelepedési helye	Az áttelepítés időpontja
Észtország	11.763	a Németbir. új keleti része	1939. X. 18—XI. 15
Lettország (Dél-tirol)	kb. 50.000	" "	1939. XI. 10—XII. 15
Volhinia, Galicia, Narew-vidék	185.085	Östmark	1942. XII. 31-ig)
Besszarábia	128.047	Warthegau	1939. XII—1940. II.
Észak-Bukovina	90.050	Kelet-Németország	1940. IX. 23—X. 22
Varsói Fők.	44.371	" "	1940. IX—X
	kb. 30.000	a Németbir. új keleti része	1940. IX—X
Dél-Bukovina	55.250	Posen és Nyugatporoszország	1940. IX—X
Dobrudza	14.511	" "	1940. X—XI. 26

Ilymódon az eddig áttelepített németek száma mintegy 424.000. Ha tekintetbe vesszük a Dél-Tirolból 1943-ig átköltözőket is, akkor ez a szám csaknem 610.000-re nő.

Ruh György.

- 1) Nation und Staat, Wien. 13. évf. (1939) 2. sz.
- 2) Magyar Kisebbség, Lugos. 19. évf. (1940) 23. sz.
- 3) Archiv für Wanderungswesen und Auslandkunde, Leipzig. 17. évf. (1940) 1—2. sz.
- 4) Volk und Reich, Berlin. 17. évf. (1941) 1. sz.
- 5) Vilnával együtt, de a Memel-vidék nélkül.
- 6) Deutschtum im Ausland, Stuttgart. 23. évf. (1940) 1—2. sz.